

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 23. avgusta 2024. godine
Br. Ref.:RK 2516/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI198/23

Podnosilac

Nevruz Berisha

Ocena ustavnosti

presude Vrhovnog suda Kosova PML. br. 201/23 od 30. maja 2023. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVA

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Nevruz Berisha sa prebivalištem u selu Bec, opština Đakovica (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Ylli Bokshi, advokat iz opštine Đakovica.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [PML. br. 201/23] Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 30. maja 2023. godine u vezi sa presudom [PA1. br. 1732/22] Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 16. februara 2023. godine i presudom [P. br. 195/2021] Osnovnog suda u Đakovici, Opšte odeljenje - Krivični odsek (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 14. aprila 2022. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su podnosiocu zahteva navodno povređena njegova osnovna prava i slobode, zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa stavovima 1, 3 (b) i (d) člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).
4. Podnosilac zahteva pred Sudom traži uvođenje privremene mere u odnosu na izvršenje kazne utvrđene presudom [P. br. 195/2021] Osnovnog suda od 14. aprila 2022. godine, zbog toga što ista već nalazi na izvršenju.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka), 27. (Privremene mere) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo, br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 25. (Podnošenje zahteva i odgovora) i 44. (Zahtev za uvođenje privremene mere) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo, br. 01/2023 (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 18. septembra 2023. godine, podnosilac je poštom uputio svoj zahtev, koji je Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) primio 20. septembra 2023. godine.
7. Dana 25. septembra 2023. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva i Vrhovni sud o registraciji zahteva i poslao poslednje pomenutom kopiju zahteva.
8. Dana 26. septembra 2023. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR. KI198/23] imenovala sudiju Bajrama Ljatifija za sudiju izvestioca, a odlukom [br. KSH. KI198/23] Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Safet Hoxha (predsedavajući), Nexhmi Rexhepi i Enver Peci (članovi).
9. Dana 11. marta 2024. godine, sudija Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo i time započeo svoj mandat u Sudu.
10. Dana 16. jula 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Podnosilac zahteva podnosi zahtev Sudu po drugi put. Njegov prethodni zahtev, koji je registrovan pod brojem KI135/22, posredno je povezan sa okolnostima konkretnog slučaja. Podnosilac zahteva je tom prilikom zatražio od Suda ocenu ustavnosti rešenja [Pml. br. 307/2022] Vrhovnog suda od 11. avgusta 2022. godine, gde je podnosilac zahteva naveo da su mu usled neomogućavanja zakonske rehabilitacije za predmete [PKR. br. 421/12] i [P. br. 71/18], koji su, po njegovom mišljenju, po isteku predviđenog zakonskog roka morali biti automatski izbrisani od strane suda *ex-lege* iz evidencije osuđenih lica, povređena prava zagarantovana Ustavom. Sud je rešenjem o neprihvatljivosti u slučaju [KI135/22](#), sa podnosiocem zahteva *Nevruzom Berishom*, dana 12. aprila 2023. godine, proglasio njegov zahtev neprihvatljivim kao očigledno neosnovan, sa obrazloženjem da je Vrhovni sud naveo razloge zasnovane na zakonu, objasnivši zašto je u konkretnom slučaju zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva morao biti odbačen kao nedozvoljen.
12. Iz spisa predmeta proizilazi da je dana 23. februara 2021. godine, Direkcija za istragu trgovine ljudima u Đakovici podnela krivičnu prijavu protiv podnosioca zahteva zbog krivičnih dela *“Podvođenje ili prisiljavanje na prostituciju”* iz stava 1. člana 234. (Podvođenje ili prisiljavanje na prostituciju) Krivičnog zakonika br. 06/L-074 Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK) i *“Ustupanje prostorija za prostituciju”* iz stava 1. člana 235. (Ustupanje prostorija za prostituciju) KZRK-a jer je osumnjičen da je tokom jula 2020. godine, u Đakovici, pomogao okrivljenom D.M., na taj način što mu je dao na korišćenje svoj hotel “Fontana” u Đakovici za potrebe pružanja seksualnih usluga, koje je pružao preko oštećene L.B., a sa ciljem omogućavanja prostitucije.
13. Dana 11. juna 2021. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Osnovnom tužilaštvu u Đakovici, Opšte odeljenje, Krivični odsek (u daljem tekstu: Osnovno tužilaštvo) protiv A.H., tužioca ovog tužilaštva, navodeći da je isti: (i) postupao prema njemu nejednako u odnosu na istog [D.M.] u slučajevima u kojima je podneo zahtev za produženje pritvora podnosiocu zahteva, a ne i drugom saoptuženom D.M.; (ii) sproveo istragu na pristrasan način, zbog toga što je pozivao samo branioca drugog okrivljenog, D.M., prilikom uzimanja iskaza oštećene i svedoka; i (iii) pokušao da mimoide oslobađajuće dokaze za podnosioca zahteva na taj način što nije procesirao nekoliko svedoka.
14. Istog dana, iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva podneo zahtev Osnovnom tužilaštvu za *„izuzeće sudije [Nj.M.] za zastupanje optužnice u krivičnom predmetu protiv optuženog [N.B.] u Osnovnom sudu u Đakovici P. br. 195/2021*, zahtev koji je glavni tužilac ovog tužilaštva prosledio na razmatranju Osnovnom sudu. U gore navedenom zahtevu, podnosilac je zatražio da dotični predmet dodeli u rad nekom drugom sudiji, zbog toga što je određeni sudija, po njemu, postupao pristrasno, uz nedostatak objektivnosti, selektivnu primenu zakona i uz zakonske i ustavne povrede.
15. Dana 18. juna 2021. godine, Osnovni sud je rešenjem [AGJ. I. br. 167/21] odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca zahteva za izuzeće sudije Nj.M, sa obrazloženjem da činjenica da je Vrhovni sud usvojio zahtev za zaštitu zakonitosti zbog neproduženja mere pritvora i da je pustio podnosioca zahteva da se brani sa slobode, ne predstavlja osnov za izuzeće sudije, već se radi o zakonskom postupku kao rezultat korišćenja pravnih sredstava, a što se tiče navoda o pristrasnosti i nedostatku objektivnosti, isti nije dokazan nijednom okolnošću kako bi izazvao razumnu sumnju u nepristrasnost sudije.

16. Dana 29. juna 2021. godine, glavni tužilac Osnovnog tužilaštva je odlukom [AD. br. 03/2021], odbio, kao neosnovanu, žalbu o disciplinskom prekršaju podnosioca zahteva protiv tužioca A.H., pošto je utvrdio da ne postoji nijedan disciplinski prekršaj iz stavova 1. i 2. člana 6. Zakona br. 06/L-057 o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca (u daljem tekstu: Zakon o disciplinskoj odgovornosti), sa obrazloženjem: (i) da branilac podnosioca zahteva, koji je postavljen po službenoj dužnosti, nije bio ovlašćen na osnovu punomoćja i da isti nije podneo nijedan zahtev tužiocu za učestvovanje u uzimanju iskaza stranaka, koje iskaze mogu da ospore okrivljeni i njegov branilac tokom sudskih ročišta; (ii) da sud nije vezan predlogom tužioca za produženje mere pritvora nakon podizanja optužnice, već samo pribavlja mišljenje od njega i to ne predstavlja povredu zakona ukoliko se tužilac ne složi sa zahtevima advokata, koji u takvim slučajevima ima mogućnost da napadne sudske odluke, kako je i postupio u konkretnom slučaju; kao i (iii) da je kao rezultat oslobađajućih dokaza, obustavljena istraga protiv podnosioca zahteva u odnosu na krivično delo “*Ustupanje prostorija za prostituciju*” iz stava 1. člana 235. KZRK-a.
17. Dana 14. aprila 2022. godine, Osnovni sud je presudom [P. br. 195/2021] oglasio podnosioca zahteva krivim za krivično delo “*Podvođenje ili prisiljavanje na prostituciju*” u saizvršilaštvu iz stava 1. člana 234. KZRK-a i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 11 (jedanaest) meseci, sa obrazloženjem da se na osnovu utvrđenih činjenica i okolnosti u predmetu, kao i iskaza svedoka, potvrđuje da je u saizvršilaštvu izvršio krivično delo koje mu se stavlja na teret, na taj način što je posredovao sa klijentima u cilju iskorišćavanja oštećene, u zamenu za iznose od 20 (dvadeset) do 50 (pedeset) evra. Konkretnije, u gore navedenoj presudi se pominju svedoci, kojima je poklonjena vera, i oni kojima nije poklonjena vera u cilju potkrepljivanja krivice podnosioca zahteva, a u vezi sa konkretnim navodima podnosioca zahteva je istaknuto sledeće:
- “1. Sud je oštećenu saslušao preko skajpa iako se ista nalazila u sudu ali u drugoj sali, sa obrazloženjem da je na prethodnom ročištu počeo da saslušava oštećenu u sudnici kada su bile prisutne sve stranke, ali su oštećenu zahvatili strah, uznemirenje i emocije, nakon čega je zastupnica žrtava istakla zahtev da oštećena boravi u nekoj drugoj sali, i sud je usvojio taj zahtev; 2. Sud je usvojio zahtev optuženog [N.B.] da se kao svedok pozove njegova supruga [B.B.] i sud ju je saslušao u svojstvu svedoka, ali istu neke od stranaka u postupku nisu ispitivale sa obrazloženjem da je bila prisutna na ročištima, i sud je isti usvojio jer je svedokinja prisustvovala početnom ročištu i ročištu za drugi pretres, kao građanin; 3. Tokom odbrane okrivljenog [N.B.], prilikom ispitivanja od strane državnog tužioca, sud je dozvolio sva pitanja koja je tužilac postavio okrivljenom i ona su bila indirektna, sva pitanja su postavljena u vezi sa izjavama okrivljenog koje je dao u: policiji i tužilaštvu, a okrivljeni nikada nije odgovorio ni u policiji ni u tužilaštvu”.*
18. Dana 31. maja 2022. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv presude [P. br. 195/2021] od 14. aprila 2022. godine, zbog (i) bitne povrede odredaba krivičnog postupka; (ii) pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; (iii) povrede krivičnog zakona; kao i (iv) odluke o krivičnim sankcijama i troškovima krivičnog postupka, sa predlogom da taj sud ukine presudu Osnovnog suda i vrati predmet prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.
19. U svojoj žalbi, podnosilac zahteva je između ostalog: (a) naveo da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno jer je presuda zasnovana na glasinama, kao što je izjava M.T.; (b) naglasio da njegova supruga nije prisustvovala početnom i drugom ročištu i da je stoga morala biti saslušana kao svedok; (c) žalio se da je drugi okrivljeni D.M. za izvršenje predmetnog krivičnog dela osuđen na nižu kaznu u odnosu na njega, koji je osuđen za

pomaganje; (d) istakao da je pobijana presuda sastavljena nakon zakonskog roka; kao i (e) podvukao da su kao otežavajuća okolnost pri odmeravanju visine kazne uzeta u obzir ranija krivična dela koja više ne proizvode pravne posledice, od kojih je, prema njegovim rečima, za dve uslovne osude nastupila zakonska rehabilitacija prema stavu 2.2 člana 96. KZRK-a, dok je za dve novčane kazne, član 96. KZRK-a, utvrđuje da *“Pravne posledice osude ne mogu nastati kad se izvršiocu izrekne novčana kazna ili sudska opomena”*.

20. Dana 16. februara 2023. godine, Apelacioni sud je presudom [PA1. br. 1732/22] od 16. februara 2023. godine, odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu [P. br. 195/2021] Osnovnog suda od 14. aprila 2022. godine, sa obrazloženjem da je ožalbena presuda konkretna i jasna i da je u istoj prvostepeni sud opisao činjenično stanje koje je utvrdio. Konkretnije, u obrazloženju Apelacionog suda je navedeno:

“Ožalbena presuda je konkretna i jasna, u obrazloženju osporene presude prvostepeni sud je opisao činjenično stanje koje je utvrdio. Prvostepeni sud je ocenio dokaze u skladu sa odredbama člana 361. st. 2 PKZK-a, dok je u odnosu na protivrečne dokaze postupio u skladu sa odredbama člana 370. st. 6 i 7. PKZK-a, izloživši u potpunosti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane i nedokazane. Naveo je razloge na koje se oslonio prilikom rešavanja krivičnopravne stvari, a posebno postojanje krivične odgovornosti optuženog. U obrazloženju presude su u vezi sa događajem izvršenja predmetnog krivičnog dela, navedeni odgovarajući razlozi o svim odlučnim činjenicama ove krivičnopravne stvari, koje kao pravilne uvažava i ovaj sud i ne smatra potrebnim da još jednom vrši ocenu po ovom pitanju. Prvostepeni sud je pravilno ocenio i odbranu optuženog [N.B.], tako da su zaključci prvostepenog suda koji se odnose na odbranu optuženog, po oceni ovog suda, pravilni i zasnovani na zakonu [...]”

21. Dana 27. aprila 2023. godine, podnosilac zahteva je podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude [P. br. 195/21] Osnovnog suda od 14. aprila 2021. godine i presude [PA1. 1732/22] Apelacionog suda od 16. februara 2023. godine, zbog: (i) povrede krivičnog zakona; (ii) bitne povrede krivičnih odredbi; (iii) povrede odredbi krivičnog postupka, koje povrede su uticale na zakonitost sudskih odluka koje se pobijaju ovim zahtevom, sa predlogom da se predmetne presude preinače, tako što će podnosilac zahteva biti oslobođen od optužnice za krivično delo za koje je optužen i da iste presude ukine i vrati predmet prvostepenom sudu na ponovno razmatranje i odlučivanje. Podnosilac zahteva je u suštini ponovio (i) žalbene navode iz svoje žalbe od 31. maja 2022. godine u vezi sa ocenom iskaza svedoka i dokaza; (ii) naglasio da nije preduzeo nikakve radnje u vezi sa krivičnim delom, uključujući i pomaganje ili saizvršilaštvo, kako tvrdi da je navedeno u presudi Osnovnog suda; kao i (iii) dodao navod o neobrazloženosti sudske odluke, citirajući sudsku praksu Ustavnog suda.
22. Dana 12. maja 2023. godine, podnosilac zahteva je dostavio podnesak za dopunu zahteva za zaštitu zakonitosti protiv presude [P. br. 195/21] Osnovnog suda od 14. aprila 2021. godine i presude [PA1. 1732/22] Apelacionog suda od 16. februara 2023. godine, u kome je izneo navode o (i) nepristrasnosti tužioca A.H. Osnovnog tužilaštva prilikom ispitivanja svedoka, i (ii) zahtev za izuzeće tog tužioca.
23. Dana 30. maja 2023. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. br. 201/2023] odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva i potvrdio presudu [P. br. 195/21] Osnovnog suda od 14. aprila 2021. godine i presudu [PA1. 1732/22] Apelacionog suda od 16. februara 2023. godine, sa obrazloženjem da je u osporenim presudama

navedeno dovoljno razloga u vezi sa odbijanjem pitanja podnosioca zahteva, koje obrazloženje prihvata i ovaj sud kao zakonit. Vrhovni sud je povodom navoda iznetih u dopuni zahteva za zaštitu zakonitosti, u vezi sa zahtevima za izuzeće postupajućeg tužioca i drugih spisa, o kojima je odlučio nadležni glavni tužilac, odlučio da ne mogu biti predmet razmatranja pred njim.

Navodi podnosioca zahteva

24. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da je osporenom presudom povređeno njegovo pravo zagarantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavovima 1. i 3. (b) i (c) člana 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.
25. Podnosilac zahteva u suštini navodi da je osporena presuda zahvaćena: (i) povredom načela jednakosti oružja i procesne kontradiktornosti; i (ii) neobrazloženošću sudske odluke.
26. Povodom navoda o povredi načela jednakosti oružja i procesne kontradiktornosti, podnosilac zahteva navodi da je tužilac u njegovom predmetu vodio istragu pristrasno, favorizujući drugog okrivljenog D.M. i da nije pozvao njegovog branioca prilikom saslušanja svedoka, već samo branioca gore pomenutog okrivljenog, uprkos tome što se on nalazio u pritvoru i da je u ovom slučajevima odbrana obavezna. On, takođe, povodom ovog navoda, kaže da “[...] dokazima koje je tužilaštvo pribavilo na protivustavan način, nije utvrđeno da je izvršilac izvršio krivično delo za koje je osuđen, već je stvoreno lažno ubeđenje, a osim što su uticali na donošenje odluke, isti su uticali i na visinu kazne za mog branjenika, čime su prekršeni član 31. Ustava Republike Kosovo i član 6. st. 1 i 3 (b) i (d) Evropske konvencije o ljudskim pravima”. U ovom kontekstu, isti se poziva na sudsku praksu Suda i Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) u kojoj su izložena relevantna načela, odnosno na slučajeve Suda [KI230/19](#) [podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine] i [KI103/10](#) [podnosilac *Shaban Mustafa*, presuda od 20. marta 2012. godine], kao i predmete ESLJP-a [Ocalan protiv Turske](#), br. 46221/99, presuda od 12. maja 2005. godine; [Bulut protiv Austrije](#), br. 17358/90, presuda od 22. februara 1996. godine; [Yvon protiv Francuske](#), br. 44962/98, presuda od 24. jula 2003. godine; [Dombo Beheer B.V. protiv Holandije](#), br. 14448/88, presuda od 27. oktobra 1993. godine; [Jasper protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 27052/95, presuda od 16. februara 2000. godine i 4 (četiri) druga slučaja.
27. Povodom navoda o neobrazloženosti sudske odluke, podnosilac zahteva je istakao da se Osnovni sud u svojoj presudi uopšte nije osvrnuo na prigovore odbrane o tome koje su bile radnje podnosioca zahteva kojima je izvršio krivično delo za koje je osuđen i tačnije navodi sledeće: “Osnovni sud u Đakoviću se u svojoj presudi uopšte nije osvrnuo na prigovore odbrane o tome koje su bile radnje optuženog, Apelacioni sud presudom PA1. br. 1732/2022 od 05.04.2023. godine, uopšte nije sagledao nijedan navod odbrane o radnjama podnosioca zahteva koje ga čine izvršiocom ovog dela, dok se Vrhovni sud nije pozvao na prigovore koji se odnose na izvođenje dokaza, neizvođenje izjave svedoka [P.Th.] koja je bila potpuno oslobađajuća od krivice. Dok je njegovo upuštanje u činjenično stanje bilo potpuno pogrešno i nije bilo u njegovoj nadležnosti”. S tim u vezi, podnosilac smatra da je osporenim presudama povređeno ustavno načelo zabrane proizvoljnosti u odlučivanju zbog toga što data obrazloženja ne sadrže utvrđene činjenice, relevantne zakonske odredbe i logičan odnos među njima i po ovom pitanju se oslanja na sudsku praksu Suda, odnosno na slučajeve [KI72/12](#), podnosilac *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 5. decembra 2012. godine; i [KI135/14](#), podnosilac “*IKK Classic*”, presuda od 9. februara 2016. godine.

28. Nadalje, podnosilac zahteva tvrdi da je kao merna okolnost za ocenu visine kazne pogrešno uzeta presuda [PKR. br. 421/12] od 27. novembra 2013. godine, koja je pravosnažna od 9. februara 2017. godine, kojom je osuđen na uslovnu kaznu u trajanju od 2 (dve) godine i za koju kaznu su se, po njegovom mišljenju, uslovi za zakonsku rehabilitaciju stekli 9. februara 2018. godine, u kom slučaju se kazna briše iz evidencije osuđenih lica po zakonu (*ex-lege*). U tom kontekstu, isti podvlači da bi u slučaju da prilikom izricanja visine kazne nije uzeto u obzir krivično delo za koje je nastupila zakonska rehabilitacija, ovaj slučaj imao drugačiji epilog i da sudovi nikako nisu smeli da uzmu ovu okolnost kao otežavajuću.
29. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da: “[...] razmotri ovo pitanje sa posebnom pažnjom. Neverovatno je da sudovi tri nivoa donesu proizvoljne odluke bez davanja jasnih i obrazloženih argumenata u vezi sa radnjama podnosioca zahteva i preduzetim radnjama. Važno je da se zakon i zakonske procedure poštuju u potpunosti kako bi se osigurala pravičnost i integritet u sudskom postupku. Prema tome, podnosiocu zahteva su povređeni član 31. Ustava Republike Kosovo i član 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima”.

Zahtev za uvođenje privremene mere

30. Podnosilac je u svom zahtevu pred Sudom tražio od Suda da uvede privremenu meru kako bi se izbegla nenadoknadiiva šteta po njega, sa sledećim obrazloženjem: “Imajući u vidu da se presuda Osnovnog suda u Đakovici P. br. 195/21 od 14.02.2022. godine, već nalazi na izvršenju, s obzirom na to da je podnosilac zahteva učinio svoj zahtev verodostojnijim, molim ovaj sud da odredi privremenu meru u odnosu na izvršenje ove odluke do donošenja konačne odluke”.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.
[...]

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6.

(Pravo na pravično suđenje)

“1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to

zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

[...]

3. Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:

[...]

b) da ima dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje odbrane;

c) da se brani lično ili putem branioca koga sam izabere ili, ako nema dovoljno sredstava da plati pravnu pomoć, da ovu pomoć dobije besplatno kada interesi pravde to zahtevaju.

[...]"

KRIVIČNI ZAKONIK BR. 06/L-074 REPUBLIKE KOSOVO

GLAVA II

KRIVIČNA DELA I KRIVIČNA ODGOVORNOST

Član 31.

(Saizvršilaštvo)

"Kad dva ili više lica zajednički izvrše krivično delo učestvujući u izvršenju krivičnog dela ili bitno doprinoseći njegovom izvršenju na neki drugi način, svako od njih je odgovoran i biće kažnjen kaznom propisanom za to krivično delo".

GLAVA VIII

PRAVNE POSLEDICE KAZNE

Član 93.

(Pravne posledice kazne)

"1. Pravne posledice osude mogu biti propisane jedino zakonom.

2. Pravne posledice osude ne mogu nastati kad se izvršiocu izrekne novčana kazna, uslovna osuda ili sudska opomena ili kad je izvršilac oslobođen od kazne.

3. Posledica osude za određena krivična dela može da bude prestanak ili gubitak određenih prava, ili zabrana sticanja određenih prava".

Član 94.

(Početak i trajanje pravnih posledica osude)

"1. Pravne posledice osude počinju danom pravosnažnosti presude.

2. Pravne posledice osude koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava ne mogu da traju duže od deset (10) godina, počev od dana kad je kazna izdržana ili oproštena, ili kad je nastupila zastarelost, ako zakon ne propisuje kraće trajanje za određene pravne posledice.

3. Kad osuda bude brisana, prestaju pravne posledice osude".

GLAVA XX
KRIVIČNA DELA PROTIV SEKSUALNOG INTEGRITETA

Član 234.
(Podvođenje ili prisiljavanje na prostituciju)

*“1. Ko regrutuje, organizuje, pomaže, drži, skriva ili kontroliše drugog u svrhu prostitucije, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do četiri (4) godine.
[...]”*

Član 235.
(Ustupanje prostorija za prostituciju)

*“1. Ko svesno drugom ustupi prostoriju za prostituciju, bilo da je vlasnik prostorije, zakupodavac, zakupac ili odgovorno lice, u svrhe prostitucije ili podvođenja, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.
[...]”*

GLAVA VIII
PRAVNE POSLEDICE KAZNE

Član 93.
(Pravne posledice kazne)

*“1. Pravne posledice osude mogu biti propisane jedino zakonom.
2. Pravne posledice osude ne mogu nastati kad se izvršiocu izrekne novčana kazna, uslovna osuda ili sudska opomena ili kad je izvršilac oslobođen od kazne.
3. Posledica osude za određena krivična dela može da bude prestanak ili gubitak određenih prava, ili zabrana sticanja određenih prava”.*

GLAVA IX
REHABILITACIJA I OTKRIVANJE PODATAKA IZ KAZNENE EVIDENCIJE

Član 96.
(Zakonska rehabilitacija)

*“1. Zakonskom rehabilitacijom osuda se briše iz evidencije licu koje je prvi put osuđeno, kao što je propisano u stavu 2. ovog člana, i to lice će se smatrati neosuđivanim.
2. Osuda se briše iz evidencije lica koja su prvi put osuđena, saglasno zakonu, po isteku dole navedenih rokova, ako osuđeni ne izvrši neko novo krivično delo u toku navedenih rokova:
[...]
2.2. jedna (1) godina od dana prestanka probacionog perioda, u slučaju uslovne osude;
[...].”*

ZAKONIK BR. 04/L-123 O KRIVIČNOM POSTUPKU REPUBLIKE KOSOVO

Član 132. (Davanje iskaza u prethodnom postupku)

[...]

6. Državni tužilac daje okrivljenom, braniocu, oštećenom ili zastupniku žrtve pet (5) dana unapred pismeno obaveštenje o vremenu, datumu i mestu davanja iskaza u prethodnom postupku. Primerak obaveštenja se stavlja u spise.

[...]

Član 249. (Prigovor na dokaze)

“1. Pre drugog saslušanja, okrivljeni može da podnese prigovore na dokaze navedene u optužnici po sledećim osnovama:

1.1. Policija, državni tužilac ili drugo vladino telo nisu na zakonit način prikupili dokaze,

1.2. Dokazi čine povredu propisa shodno glavi XVI. ovog zakonika.

1.3 Postoji jasna osnova za sud da utvrdi da su dokazi suštinski nepouzdati.

2. Tužilac će dobiti mogućnost da odgovori na prigovor usmenim ili pismenim putem.

3. Na sve dokaze na koje je podnesen prigovor, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili sudsko veće izdaje pismenu odluku kojom se prihvataju ili isključuju dokazi.

4. Neprihvatljivi dokazi će se isključiti iz spisa i biti zapečaćeni. Takvi dokazi se čuvaju u sudu odvojeni od ostalih zapisnika i dokaza. Isključeni dokazi ne mogu da budu ispitani ili korišćeni u krivičnom postupku izuzev u slučaju žalbe protiv rešenja o prihvatljivosti..

5. Svi dokazi na koje nije podnesen prigovor smatraju se prihvatljivim na glavnom pretresu, osim ako sud bio u službenoj dužnosti ne utvrdi da će prihvatljivost dokaza činiti povredu prava okrivljenog koja su garantovana Ustavom Republike Kosovo.

6. Bilo koja strana može da podnese žalbu na odluku shodno stavu 3. Žalba mora da bude podnesena u roku od pet (5) dana od prijema pismene odluke”.

Član 361. (Činjenični osnov presude)

[...]

2. Sud je dužan da na osnovu savesne ocene svakog dokaza pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i na osnovu takve ocene izvede zaključak o izvesnosti postojanja određene činjenice”.

Član 370. (Sadržaj pismeno izrađene presude)

[...]

6. U obrazloženju presude sud će izneti razloge za svaku tačku presude.

7. Sud će jasno i iscrpno izneti ocenu činjenica koje uzima kao dokazane ili nedokazane i iz kojih razloga. Sud će takođe naročito oceniti verodostojnost protivrečnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine dokaze stranaka, kojim razlozima se rukovodio pri rešavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju da li je optuženo lice učinilo krivično delo i pri primenjivanju određenih odredaba zakona na optuženo lice i krivično delo.

[...]"

Član 432.
(Razlozi za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti)

"1. Protiv pravnosnažne odluke ili zbog povrede odredaba postupka koji je prethodio njenom donošenju, može se nakon konačnog završetka postupka podneti zahtev za zaštitu zakonitosti u sledećim slučajevima:

1.1. na osnovu povrede krivičnog zakona;

1.2. zbog suštinske povrede odredaba krivičnog postupka shodno članovima 384. stava 1. ovog zakonika; ili

1.3. na osnovu drugih povreda odredaba krivičnog postupka, ako su te povrede uticale na zakonitost sudske odluke.

[...]"

Ocena prihvatljivosti zahteva

31. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovníkom.

32. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, kojima je utvrđeno:

"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

33. Sud se takođe poziva i na član 47. [Individualni zahtevi], član 48. [Tačnost podneska] i član 49. [Rokovi] Zakona, kojima je utvrđeno:

Član 47.
[Individualni zahtevi]

"1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva".

Član 48.
[Tačnost podneska]

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".

34. Što se tiče ispunjenosti ovih zahteva, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva: (i) ovlašćena strana koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [PML. br. 201/23] Vrhovnog suda od 30. maja 2023. godine u vezi sa presudom [PA1. br. 1732/22] Apelacionog suda od 16. februara 2023. godine i presudom [P. br. 195/2021] Osnovnog suda od 14. aprila 2022. godine; (ii) da je precizirao prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređena; i (iii) da je

iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom; kao i (v) da je podneo svoj zahtev u propisanom zakonskom roku.

35. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani u pravilu 34. [Kriterijumi prihvatljivosti] Poslovnika. Stav 2. pravila 34. Poslovnika propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmatra zahtev, uključujući i uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Konkretno, tačkom d) stava 1. i stavom 2. pravila 34. Poslovnika, utvrđeno je da:

"(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(d) Ako zahtev tačno razjašnjava i adekvatno iznosi činjenice i navode o povredi ustavnih prava ili odredbi.

[...]

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju".

36. Sud na početku ističe da gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse Evropskog Suda za Ljudska Prava (u daljem tekstu: ESLJP) ali i sudske prakse Suda, omogućava potonjim da proglasi zahteve neprihvatljivim zbog razloga koji se tiče merituma predmeta. Tačnije, shodno tom pravilu, Sud može da proglasi zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene merituma, odnosno ukoliko isti ocenjuje da sadržaj zahteva je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano stavom (2) pravila 34 Poslovnika. Na osnovu sudske prakse ESLJP ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao "očigledno neosnovan" u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može da sadrži. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a i Suda, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi "četvrtog stepena"; (ii) navodi koje karakteriše "jasno ili očigledno odsustvo povrede"; (iii) "nepotkrepljeni ili neobrazloženi" navodi; i na kraju, (iv) "konfuzni i nejasni" navodi (vidi, predmete ESLJP, [Kemmachev protiv Francuske](#), br. 17621/91, presuda od 24. novembra 1994. godine, paragraf 44, [Trofimchuk protiv Ukraine](#), br. 4241/03, odluka od 31. maja 2005. godine, paragraf 55; [Mentzen protiv Latvije](#), br. 71074/01, odluka od 7. decembra 2004. godine, [Baillard protiv Francuske](#), br. 6032/04, odluka od 25. septembra 2008. godine, i predmete Suda [KI04/21](#), podnositeljka [Nexhmije Makolli](#), rešenje o neprihvatljivosti od 13. aprila 2021. godine, para. 26; [KI107/21](#), podnosilac [Ramiz Hoti](#), rešenje o neprihvatljivosti od 21. oktobra 2021. godine, paragraf 53; i [KI05/23](#), podnosilac [Branislav Gajin](#), rešenje o neprihvatljivosti od 17. januara 2024. godine, para. 51).
37. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno prilikom ocene da li je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će prvo podsetiti na suštinu slučaja, kao i na odgovarajuće navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojom je on, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
38. U ovom aspektu i na početku, Sud podseća da se okolnosti konkretnog slučaja odnose na presudu [P. br. 195/2021] Osnovnog suda od 14. aprila 2022. godine, kojom je podnosioca zahteva oglasio krivim za krivično delo "Podvođenje ili prisiljavanje na prostituciju" iz stava 1. člana 234. KZRK-a u saizvršilaštvu i osudio istog na kaznu zatvora u trajanju od 11 (jedanaest) meseci. Dana 16. februara 2023. godine, Apelacioni sud je presudom [PA1. br. 1732/22] od 16. februara 2023. godine, odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda, sa obrazloženjem da je ožalbena presuda konkretna i

jasna. Dana 27. aprila 2023. godine, podnosilac zahteva je podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti, koji je naknadno dopunio 12. maja 2023. godine. Dana 30. maja 2023. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. br. 201/2023] odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva i potvrdio nižestepene presude, sa obrazloženjem da je u istima dato dovoljno razloga u vezi sa odbijanjem pitanja podnosioca zahteva, a koje obrazloženje uvažava i ovaj sud kao zakonito. Vrhovni sud je povodom navoda koji su izneti u dopuni zahteva za zaštitu zakonitosti po pitanju zahteva za izuzeće postupajućeg tužioca i drugih spisa, o kojima je odlučio nadležni glavni tužilac, smatrao da ne mogu biti predmet razmatranja pred njim.

39. Sud ponovo naglašava da podnosilac zahteva u suštini navodi da je osporena presuda zahvaćena: (i) povredom načela jednakosti oružja i procesne kontradiktornosti, uključujući navode o izuzeću sudije i tužioca u ovom predmetu; (ii) neobrazloženošću sudske odluke, uključujući i navod o uzimanju u obzir otežavajućih okolnosti prilikom odmeravanja kazne, zbog toga što je, po njegovim rečima, za ranija krivična dela nastupila zakonska rehabilitacija. Shodno tome, Sud će u nastavku pojedinačno sagledati gore pomenute navode podnosioca zahteva.

I. Povodom navoda o povredi načela jednakosti oružja

40. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je tužilac u njegovom predmetu sproveo istragu na pristrastan način, favorizujući drugog okrivljenog D.M. i da nije pozvao njegovog branioca prilikom saslušanja svedoka, već samo branioca njegovog saokrivljenika, bez obzira na to što se on nalazi u pritvoru i da je u ovim slučajevima odbrana obavezna. U ovom kontekstu, isti se poziva na sudsku praksu Suda koja se odnosi na načelo jednakosti oružja.
41. Povodom ovog navoda, Sud najpre ističe da podnosilac zahteva iznosi pitanja povrede člana 31. Ustava u vezi sa pravom koje je zagarantovano tačkom d) stava 3. člana 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP, kojom je utvrđeno sledeće: “3. *Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava: [...] d. da ispituje svedoke protiv sebe ili da postigne da se oni ispituju i da se obezbedi prisustvo i saslušanje svedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svedoče protiv njega*”. Dakle, prema ovom članu, pre nego što optuženi može biti osuđen, svi dokazi protiv njega bi normalno morali biti izvedeni u njegovom prisustvu na javnoj raspravi u cilju osporavanja argumenata.
42. U nastavku, Sud će razmotriti (i) opšta načela u vezi sa pitanjem koje je pokrenuo podnosilac zahteva, i naknadno vršiće (ii) njihovu primenu u okolnostima konkretnog slučaja.
- (i) *Opšta načela u vezi sa jednakošću oružja u kontekstu ispitivanja svedoka u krivičnom postupku*
43. Sud podseća da su opšti kriterijumi koji se tiču prava optuženog na ispitivanje svedoka protiv njega/nje, detaljno razrađeni sudskom praksom Suda u slučajevima [KI14/18](#), podnosilac *Hysen Kamberi*, presuda od 15. januara 2020. godine, stavovi 47 do 76, kao i [KI113/21](#), podnositeljka *Bukurije Haxhimurati*, presuda od 20. decembra 2021. godine, stavovi 115-121)
44. Prema sudskoj praksi ESLJP-a, koja je potvrđena i praksom Suda, izuzeci od ovog načela su mogući, ali ne smeju vređati prava odbrane, koja po pravilu zahtevaju da se optuženom pruži primerena i stvarna mogućnost osporavanja i ispitivanja svedoka koji svedoči protiv njega,

bilo u vreme kada taj svedok daje svoju izjavu ili u nekoj kasnijoj fazi postupka (vidi predmete ESLJP-a [Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva \[VV\]](#), br. 26766/05 i 22228/06, presuda od 15. decembra 2011. godine, stav 118; [Hümmer protiv Nemačke](#), br. 26171/07, presuda od 19. jula 2012. godine, stav 38; [Lucà protiv Italije](#), br. 47023/99, presuda od 31. oktobra 2001. godine, stav 39; [Solakov protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije](#), br. 47023/99, presuda od 31. oktobra 2001. godine, stav 57, kao i slučajeve Suda [KI14/18](#), podnosilac *Hysen Kamberi*, citiran iznad, stav 47 i [KI113/21](#), podnositeljka *Bukurije Haxhimurati*, citiran iznad, stav 117). Ova načela su posebno stvarna kada se koriste izjave svedoka pribavljene tokom policijske istrage i sudske istrage na saslušanju ([Schatschaschwili protiv Nemačke \[VV\]](#), br. 9154/10, presuda od 15. decembra 2015. godine, stavovi 104-105).

45. ESLJP smatra da je opšte pravilo da je na nacionalnim sudovima da ocenjuju dokaze pred sobom, kao i važnost dokaza za koje okrivljeni traže da se izvedu. Prema njemu, tačka d) stava 3. člana 6. EKLJP, prepušta njima, opet kao opšte pravilo, ocenu da li je prikladno da pozovu svedoke. ESLJP ne zahteva prisutnost i ispitivanje baš svakog svedoka u ime optuženog; njegov je osnovni cilj, kao što je naznačeno rečima "pod istim uslovima", zapravo potpuna "jednakost oružja" u dotičnoj stvari ([Perna protiv Italije \[VV\]](#), br. 48898/99, presuda od 6. maja 2003. godine, stav 29; [Murtazaliyeva protiv Rusije \[VV\]](#), br. 36658/05, presuda od 18. decembra 2018. godine, stav 139; [Solakov protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije](#), citiran iznad, stav 57).
46. Nadalje, ESLJP podvlači da nije dovoljno da okrivljeni prigovori da mu nije bilo dozvoljeno da ispituje određene svedoke; on uz to svoj zahtev mora potkrepiti objašnjenjem zašto je važno saslušati dotične svedoke, a njihovi iskazi moraju biti nužni za utvrđivanje istine i prava odbrane ([Perna protiv Italije \[VV\]](#), citiran iznad, stav 29; [Băcanu i SC «R» S.A. protiv Rumunije](#), br. 4411/04, presuda od 3. marta 2009. godine, stav 75). Ako iskaz svedoka koje je podnosilac zahteva hteo da pozove nije mogao da utiče na ishod njegovog suđenja, ne otvara se pitanje na osnovu tačke d) stava 1. člana 6. EKLJP, ako domaći sudovi odbiju zahtev za saslušanje tih svedoka ([Kapustyak protiv Ukrajine](#), br. 26230/11, presuda od 3. marta 2016. godine, stavovi 94-95).

(ii) Primena opštih načela u okolnostima konkretnog slučaja

47. Vraćajući se na okolnosti konkretnog slučaja, Sud podseća da se podnosilac zahteva žalio na činjenicu da je tužilac, prilikom ispitivanja svedoka u fazi istrage, pozvao samo branioca optuženog D.M., dok u odnosu na njega nije ispunio zakonsku obavezu utvrđenu u stavu 6. člana 132. (Davanje iskaza u prethodnom postupku) ZKPRK-a, čime je postupio u suprotnosti sa načelom jednakosti oružja u postupku.
48. Povodom ovog navoda, Sud naglašava sadržaj stava 6. člana 132. ZKPRK-a, koji glasi: "Državni tužilac daje okrivljenom, braniocu, oštećenom ili zastupniku žrtve pet (5) dana unapred pismeno obaveštenje o vremenu, datumu i mestu davanja iskaza u prethodnom postupku. Primerak obaveštenja se stavlja u spise". Međutim, Sud se poziva i na stav 2. člana 131. (Ispitivanje u prethodnom postupku) ZKPRK-a, u kome je utvrđeno da: "2. Državni tužilac može da dozvoli braniocu, žrtvi i zastupniku žrtve da učestvuju u saslušanju u prethodnom postupku". Shodno tome, Sud primećuje da ovom zakonskom odredbom nije izričito propisano da ispitivanju svedoka prisustvuje branilac okrivljenog, ako to isti nije izričito zahtevao.

49. Pored toga, Sud takođe ponavlja činjenicu da je podnosilac zahteva, dana 11. juna 2021. godine, izjavio žalbu protiv A.H., tužioca u Osnovnom tužilaštvu, sa tvrdnjom da je ovaj tužilac prema njemu nejednako postupao u odnosu na drugog okrivljenog [D.M.] i da je isti bio pristrastan, a tu žalbu je glavni tužilac Osnovnog suda odbio odlukom [AD. br. 03/2021] od 29. juna 2021. godine. Konkretnije, glavni tužilac Osnovnog tužilaštva je odlukom [AD. br. 03/2021] od 29. juna 2021. godine, odbio disciplinsku žalbu podnosioca zahteva, sa obrazloženjem da je branilac podnosioca zahteva postavljen po službenoj dužnosti, odnosno, nije bio ovlašćen na osnovu punomoćja i da isti nije podneo nikakav zahtev tužiocu da prisustvuje tokom ispitivanja stranaka, podsetivši da se izjave stranaka koje su date u fazi istrage mogu osporiti od strane okrivljenog i njegovog branioca tokom sudskih ročišta, kao i da prihvatljivost dokaza ocenjuje sud, dok ih okrivljeni i njegov branilac mogu osporavati na osnovu člana 249. ZKPRK-a. Kao što je rečeno u gore navedenim načelima, ograničenja načela jednakosti oružja ne bi trebalo da ometaju mogućnost stranke u postupku da komentariše ili prigovori na dokaze u predmetu.
50. U tom kontekstu, Sud se poziva i na član 249. (Prigovor na dokaze) ZKPRK-a, koji je u skladu sa načelom jednakosti oružja i procesne kontradiktornosti, i koji glasi: *“1. Pre drugog saslušanja, okrivljeni može da podnese prigovore na dokaze navedene u optužnici po sledećim osnovama: 1.1. Policija, državni tužilac ili drugo vladino telo nisu na zakonit način prikupili dokaze; 1.2. Dokazi čine povredu propisa shodno glavi XVI. ovog zakonika; ili 1.3. Postoji jasna osnova za sud da utvrdi da su dokazi suštinski nepouzdana. 2. Tužilac će dobiti mogućnost da odgovori na prigovor usmenim ili pismenim putem. [...] 5. Svi dokazi na koje nije podnesen prigovor smatraju se prihvatljivim na glavnom pretresu, osim ako sud bio u službenoj dužnosti ne utvrdi da će prihvatljivost dokaza činiti povredu prava okrivljenog koja su garantovana Ustavom Republike Kosovo [...]”*.
51. Iz spisa predmeta konkretnog slučaja, proizilazi da je podnosilac zahteva imao mogućnosti da ospori dokaze, odnosno izjave koje su dali svedoci bez prisustva njegovog branioca, kao i da ispituje iste na ročištima koja su održana u toku krivičnog postupka protiv njega. Tačnije, iz obrazloženja presude Osnovnog suda može se saznati da je svedoke ispitivao branilac podnosioca zahteva. Pored toga, povodom njegovog konkretnog navoda o tome da njegov branilac nije bio prisutan tokom ispitivanja svedoka u fazi istrage, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije argumentovao da li je tražio da njegov branilac bude prisutan prilikom ispitivanja svedoka u ovoj fazi prethodnog krivičnog postupka. Činjenica da podnosilac nije tražio da njegov branilac učestvuje u ispitivanju svedoka u ovoj fazi, potvrđuje se i Odlukom [AD. br. 03/2021] od 29. juna 2021. godine, glavnog tužioca osnovnog tužilaštva, gde se naglašava da isti nije podneo takav zahtev. Štaviše, Sud, takođe, podvlači i činjenicu da podnosilac u svom zahtevu pred Sudom, ne precizira tačno svedoke za koje smatra da nisu ispitani u prisustvu njegovog branioca, čime je svoj navod ostavio uopštenim.
52. U ovom kontekstu, Sud podseća i na gore navedenu praksu ESLJP-a, koja zahteva da se optuženom pruži adekvatna i primerena mogućnost da ospori i ispita svedoka koji svedoči protiv njega, bilo kada taj svedok daje izjavu ili u nekoj kasnijoj fazi postupka, za koje mogućnosti se ne ispostavlja da su podnosiocu zahteva uskraćene u toku krivičnog postupka.
53. Polazeći od navedenog, Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima svoj navod da u toku krivičnog postupka povređeno načelo jednakosti oružja u smislu uskraćivanja ustavnih prava zagarantovanih članom 31. Ustava u vezi sa tačkom d) stava 3. člana 6. EKLJP, na osnovu prethodno razrađenih načela. Takođe, na osnovu razrade obrazloženja odluke glavnog tužioca Osnovnog tužilaštva, kao i gore navedenih konkretnih

zakonskih odredbi, proizilazi da su predmetni navodi podnosioca zahteva sagledani u skladu sa važećim zakonodavstvom.

54. Kao rezultat toga, u navodu podnosioca zahteva nema ničega što bi opravdalo zaključak da su povređena njegova ustavna prava zagarantovana članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP. Shodno tome, Sud smatra da su njegovi navodi o povredi načela jednakosti oružja očigledno neosnovani na ustavnim osnovama usled “odsustva jasne ili očigledne povrede”, kako je utvrđeno stavom 2. pravila 34. Poslovnika.
55. Što se pak tiče navoda koji se odnosi na razmatranje podnosiočevog zahteva za izuzeće sudije u njegovom predmetu, u kom slučaju se žalio i na postupajućeg tužioca, Sud ponavlja da je Osnovni sud, rešenjem [AGJ. I. br. 167/21] od 18. juna 2021. godine, odbio taj zahtev kao neosnovan, sa obrazloženjem da se navodi podnosioca zahteva odnose na procesna pitanja, koja mogu biti predmet razmatranja prilikom odlučivanja povodom žalbe i da to ne predstavlja razlog za izuzeće sudije, a pored toga podvlači i činjenicu da je Vrhovni sud, presudom [PML. br. 187/21] od 25. maja 2021. godine, usvojio zahtev za zaštitu zakonitosti, u kom slučaju je ukinuo meru pritvora za podnosioca zahteva i pustio ga da se brani sa slobode.
56. S tim u vezi, Sud se poziva na stav 6. člana 9. (Žalbe na disciplinske prekršaje sudija i tužilaca) Zakona o disciplinskom postupku, kojim je utvrđeno da u roku od 30 (trideset) dana od dana prijema žalbe na disciplinski prekršaj tužioca ili sudije, nadležni organ razmatra istu i pokreće disciplinsku istragu, osim kada utvrdi da je žalba očigledno neozbiljna, neosnovana, ne odnosi se na neki disciplinski prekršaj ili je zastarela. U ovom slučaju, Zakon o disciplinskom postupku nije predvideo pravo žalbe na rešenje o odbacivanju disciplinske žalbe. U tom kontekstu, Sud se poziva i na stav 3. člana 42. ZKPRK-a, kojim je utvrđeno da: “3. Protiv rešenja kojim se usvaja zahtev za izuzeće žalba nije dozvoljena. Rešenje kojim se zahtev za izuzeće odbija može da bude osporeno posebnom žalbom, ali ako je ovo rešenje doneto posle podizanja optužnice, onda samo žalbom na presudu”.
57. Pošto je u vreme podnošenja zahteva za izuzeće sudije podignuta optužnica, protiv rešenja [AGJ. I. br. 167/21] Osnovnog suda od 18. juna 2021. godine, nije bila dozvoljena žalba, kako je zabeleženo u pravnoj pouci tog rešenja. Međutim, Sud primećuje da se prigovor na odbijanje izuzeća sudije može osporiti žalbom protiv presude.
58. U konkretnom slučaju, Sud naglašava da se podnosilac zahteva u svojoj žalbi od 2. juna 2022. godine, protiv presude [P. br. 195/21] Osnovnog suda od 14. aprila 2022. godine, nije žalio na odbijanje zahteva za izuzeće dotičnog sudije, odnosno tužioca. On ovaj navod nije izneo ni pred Vrhovnim sudom u svom zahtevu za zaštitu zakonitosti koji je podnet 27. aprila 2023. godine. Sud podseća da je podnosilac zahteva u vezi sa navodima o izuzeću dotičnog tužioca i njegovoj nepristrasnosti, ali ne i sudije, dana 12. maja 2023. godine, predao i podnesak za dopunu zahteva za zaštitu zakonitosti protiv gore navedene presude Apelacionog suda i da je u vezi sa ovim navodima, Vrhovni sud, dana 30. maja 2023. godine, presudom [Pml. br. 201/2023], obrazložio sledeće: “[...] ovaj sud nalazi da se priloženi spisi odnose na pitanja koja su okončana i koja ne mogu biti predmet razmatranja pred ovim sudom, pošto se odnose na zahteve za izuzeće postupajućeg tužioca, a o kojima je odlučio nadležni glavni tužilac”.
59. U tom kontekstu, Sud naglašava da se zahtev za zaštitu zakonitosti može podneti samo iz razloga koji su utvrđeni u stavu 1. člana 432. (Razlozi za podnošenje zahteva za zaštitu

zakonitosti) ZKPRK-a, koji glasi: “1.1. na osnovu povrede krivičnog zakona; 1.2. zbog suštinske povrede odredaba krivičnog postupka shodno članovima 384. stava 1. ovog zakonika; ili 1.3. na osnovu drugih povreda odredaba krivičnog postupka, ako su te povrede uticale na zakonitost sudske odluke”, a koji se u okolnostima konkretnog slučaja očigledno ne primenjuju zbog toga što se navod odnosi na izuzeće tužioca, a ne sudije, što predstavlja pitanje koje je van nadležnosti sudova prema članu 44. ZKPRK-a ili stavu 4. člana 43. (Razlozi za izuzeće državnih tužilaca) novog Zakonika [br. 08/L-032] o krivičnom postupku, koji je bio primenljiv u vreme kada je Vrhovni sud doneo svoju gore navedenu presudu.

60. S obzirom na to da podnosilac zahteva, ni formalno ni materijalno/u suštini, nije izneo navod o izuzeću dotičnog sudije pred Apelacionim sudom, ali ni pred Vrhovnim sudom, Sud se poziva na svoju sudsku praksu i sudsku praksu ESLJP-a, u pogledu kriterijuma za iscrpljivanje pravnih sredstava u materijalnom smislu i podseća da u takvim okolnostima, Sud ne može da razmotri takve navode o neiscrpljivanju pravnih sredstava u materijalnom smislu. Na osnovu iste sudske prakse, Sud je odbio razmatranje predmetnih navoda zbog toga što isti nisu nikada izneti pred redovnim sudovima, između ostalog, i u slučajevima Suda, [KI119/17](#), podnosilac *Gentian Rexhepi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2009. godine, stav 71, [KI154/17](#) i [KI05/18](#), podnosilac *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću "BARBAS"*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. jula 2019. godine, stav 92; [KI155/18](#), podnosilac *Benson Buza*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. septembra 2019. godine, stav 50; [KI163/18](#), podnosilac *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti od 24. juna 2020. godine, stav 59 i [KI40/20](#), podnosilac *Sadik Gashi*, rešenje o neprihvatljivosti od 20. januara 2021. godine, stav 66.
61. Sud ponovo naglašava da iscrpljivanje pravnih sredstava sadrži u sebi dva važna elementa: (i) onaj iscrpljivanja u formalno-proceduralnom smislu, što podrazumeva mogućnost korišćenja pravnog sredstva protiv akta javnog organa na višoj instanci sa punom nadležnošću; i (ii) iscrpljivanje sredstva u materijalnom smislu, što podrazumeva prijavljivanje ustavnih povreda u “suštini” pred redovnim sudovima, kako bi oni imali mogućnost da spreče i isprave povrede ljudskih prava zaštićenih Ustavom i EKLJP-om. Sud smatra pravna sredstva iscrpljenim samo onda kada su ih podnosioci zahteva, u skladu sa važećim zakonima, iskoristili u oba smisla (vidi, takođe, slučajeve Suda [KI71/18](#), podnosilac *Kamer Borovci, Mustafë Borovci i Avdulla Bajra*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. novembra 2018. godine, stav 57; slučaj [KI119/17](#), citiran iznad, stav 73; slučaj [KI154/17](#) i [KI05/18](#), citiran iznad, stav 94; i slučaj [KI163/18](#), citiran iznad, stav 61; [KI40/20](#), citiran iznad, stav 67).
62. Takav stav je u potpunom skladu sa sudskom praksom ESLJP-a, na osnovu koje, ukoliko postoji pravno sredstvo koje redovnim sudovima, barem u suštini, omogućava da odluče o argumentu o povredi određenog prava, tada treba iskoristiti to pravno sredstvo. Ako žalba koja je podneta Sudu nije izneta, izričito ili u suštini pred redovnim sudovima, kada je mogla biti izneta prilikom ulaganja određenog pravnog sredstva koje je bilo dostupno podnosiocu zahteva, tada je redovnim sudovima uskraćena mogućnost da odluče o pitanju, kao mogućnost koju pravilo iscrpljivanja pravnih sredstava nastoji da pruži (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Jane Nicklinson protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Paul Lamb protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 2478/15 i br. 1787/15, odluka o prihvatljivosti od 23. juna 2015. godine, stav 90 i tu uvrštene reference; i vidi, takođe, slučaj Suda [KI119/17](#), citiran iznad, stav 72; slučaj [KI154/17](#) i [KI05/18](#), citiran iznad, stav 93; slučaj [KI155/18](#), citiran iznad, stav 49; i slučaj [KI163/18](#), citiran iznad, stav 60; i [KI40/20](#), citiran iznad, stav 67).

63. Uzimajući u obzir ova načela i u okolnostima u kojima iz spisa predmeta proizilazi da su ovi konkretni navodi podnosioca zahteva izneti po prvi put pred Sudom, ovaj zaključuje da podnosilac zahteva nije pružio mogućnost Apelacionom i Vrhovnom sudu da razmotre ove navode i da u tom slučaju spreče navodne povrede koje podnosilac zahteva iznosi direktno pred ovim Sudom, pre nego što je iscrpeo pravna sredstva u njihovom materijalnom smislu (vidi, između ostalog, slučajeve Suda [KI118/15](#), podnosilac *Dragiša Stojković*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. aprila 2016. godine, stavovi 30-39; slučaj KI119/17, citiran iznad, stav 74; slučaj KI154/17 i KI05/18, citiran iznad, stav 95; i slučaj KI163/18, citiran iznad, stav 62).
64. Kao rezultat toga, Sud utvrđuje da navod koji se odnosi na izuzeće sudije mora da bude odbijen kao neprihvatljiv na procesnim osnovama zbog neiscrpljenja svih pravnih sredstava u materijalnom smislu, kako je propisano stavom 7. člana 113. Ustava, stavom 2. člana 47. Zakona i tačkom b) stava 1. pravila 34. Poslovnika.
65. S druge strane, povodom navoda o izuzeću tužioca, Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije pružio argumente i dokaze kojima bi potkrepio taj navod i u smislu uskraćivanja ustavnih prava zagarantovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, na osnovu prethodno izloženih načela i odredbi, Sud smatra da je ovaj navod očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i spada u kategoriju “*nepotkrepljenih ili neobrazloženih*” navoda, kako je utvrđeno u članu 48. Zakona i tački d) stava 1. i stavu 2. pravila 34. Poslovnika.

II. Povodom navoda o povredi prava na obrazloženu sudsku odluku

66. Povodom navoda o neobrazloženosti sudske odluke, Sud ponavlja navod podnosioca zahteva da Osnovni sud u svojoj presudi uopšte nije sagledao prigovore odbrane o tome koje su bile radnje podnosioca zahteva kojima je izvršio krivično delo za koje je osuđen i izjavljuje: “*Osnovni sud u Đakovici se u svojoj presudi uopšte nije osvrnuo na prigovore odbrane o tome koje su bile radnje optuženog, Apelacioni sud presudom PA1. br. 1732/2022 od 05.04.2023. godine, uopšte nije sagledao nijedan navod odbrane o radnjama podnosioca zahteva koje ga čine izvršiocem ovog dela, dok se Vrhovni sud nije pozvao na prigovore koji se odnose na izvođenje dokaza, neizvođenje izjave svedoka [P.Th.] koja je bila potpuno oslobađajuća od krivice. Dok je njegovo upuštanje u činjenično stanje bilo potpuno pogrešno i nije bilo u njegovoj nadležnosti*”. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosilac zahteva smatra da je osporenim presudama povređeno ustavno načelo zabrane proizvoljnosti u odlučivanju iz razloga što obrazloženja koja su data ne sadrže utvrđene činjenice, relevantne zakonske odredbe i logičan odnos među njima i oslanja se po ovom pitanju na sudsku praksu Suda, navodeći neke od njegovih konkretnih slučajeva. U tom kontekstu, Sud naglašava navod podnosioca zahteva koji se odnosi na izračunavanje visine kazne, za koju tvrdi da su uzeta u obzir krivična dela koja su morala biti izbrisana *ex lege* i dela koja ne proizvode posledice. Konkretnije, on pominje da je kao otežavajuća okolnost uračunata uslovna kazna u trajanju od 2 (dve) godine, koja je izrečena presudom [PKR. br. 421/12] Osnovnog suda od 27. novembra 2013. godine, za koju kaznu smatra da je, dana 9. februara 2018. godine, nastupila zakonska rehabilitacija.
67. U nastavku, Sud će razmotriti (i) opšta načela u vezi sa pravom na obrazloženu sudsku odluku, i naknadno vršiće (ii) njihovu primenu u okolnostima konkretnog slučaja.

(i) *Opšta načela u vezi sa pravom na obrazloženu sudsku odluku*

68. U principu, Sud ponovo naglašava da garancije sadržane u članu 31 Ustava i članu 6 EKLJP uključuju obavezu sudova da daju dovoljno razloga za svoje odluke (vidi predmet ESLJP, *H. protiv Belgije*, presuda od 30. novembra 1987. godine, paragraf 53; vidi takođe i predmet KI230/19, sa podnosiocem zahteva *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, paragraf 139 i predmet KI87/18, sa podnosiocem *IF Skadiforsikring*, presuda od 27. februara 2019. godine, paragraf 44 i KI143/22, podnosilac *Hidroenergji d.o.o.*, presuda od 15. decembra 2022. godine, paragraf 113). Obrazložena sudska odluka pokazuje strankama da je njihov slučaj zaista razmotren.
69. Sud takođe naglašava da na osnovu svoje sudske prakse, prilikom ocene principa koji se odnosi na pravilno sprovođenje pravde, odluke sudova moraju da sadrže obrazloženje na kome se zasnivaju. Mera u kojoj se primenjuje obaveza davanja razloga može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti konkretnog slučaja. Moraju se razmotriti suštinski argumenti podnosioca zahteva i dati razlozi moraju biti zasnovani na važećem zakonu (vidi slične slučajeve ESLJP *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 29. januara 1999. godine, paragraf 29; *Hiro Balani protiv Španije*, br. 18064/91, presuda od 9. decembra 1994. godine; i *Higgins i drugi protiv Francuske*, presuda od 19. februara 1998. godine, paragraf 42, vidi takođe i predmet Suda KI87/18 sa podnosiocem *IKK Classic*, presuda od 4. decembra 2017. godine, paragraf 48; i predmet KI87/18, sa podnosiocem *IF Skadeforsikring*, gore citiran, paragraf 48). Ne zahtevajući detaljan odgovor na svaku pritužbu podnosioca zahteva, ova obaveza podrazumeva da stranke u sudskom postupku mogu očekivati da dobiju jedan konkretan i izričit odgovor na svoje navode, koji je odlučujući za ishod vođenog postupka (vidi slučaj *Moreira Ferreira protiv Portugala*, presuda od 5. jula 2011. godine, para. 84 i sve reference koje su tu korišćene; kao i predmete Suda KI230/19, sa podnosiocem *Albert Rakipi*, gore citiran, para. 137, KI107/21, sa podnosiocem *Ramiz Hoti*, gore citiran, paragrafovi 69).

ii) *Primena opštih načela u okolnostima konkretnog slučaja*

70. Pri ocenjivanju navoda podnosioca zahteva o povredi prava na obrazloženu sudsku odluku, Sud na početku ukazuje na obrazloženje presude [P. br. 195/2021] Osnovnog suda od 14. aprila 2022. godine, koji je, između ostalog, naveo sledeće: "1. Sud je oštećenu saslušao preko skajpa iako se ista nalazila u sudu ali u drugoj sali, sa obrazloženjem da je na prethodnom ročištu počeo da sasluša oštećenu u sudnici kada su bile prisutne sve stranke, ali su oštećenu zahvatili strah, uznemirenje i emocije, nakon čega je zastupnica žrtava istakla zahtev da oštećena boravi u nekoj drugoj sali, i sud je usvojio taj zahtev; 2. Sud je usvojio zahtev optuženog [N.B.] da se kao svedok pozove njegova supruga [B.B.] i sud ju je saslušao u svojstvu svedoka, ali istu neke od stranaka u postupku nisu ispitali sa obrazloženjem da je bila prisutna na ročištima, i sud je isti usvojio jer je svedokinja prisustvovala početnom ročištu i ročištu za drugi pretres, kao građanin; 3. Tokom odbrane okrivljenog [N.B.], prilikom ispitivanja od strane državnog tužioca, sud je dozvolio sva pitanja koja je tužilac postavio okrivljenom i ona su bila indirektna, sva pitanja su postavljena u vezi sa izjavama okrivljenog koje je dao u: policiji i tužilaštvu, a okrivljeni nikada nije odgovorio ni u policiji ni u tužilaštvu".
71. S druge strane, Sud naglašava da je Apelacioni sud u svojoj presudi [PA1. br. 1732/22] od 16. februara 2023. godine, obrazložio sledeće:

“Ožalbena presuda je konkretna i jasna, u obrazloženju osporene presude prvostepeni sud je opisao činjenično stanje koje je utvrdio. Prvostepeni sud je ocenio dokaze u skladu sa odredbama člana 361. st. 2 PKZK-a, dok je u odnosu na protivrečne dokaze postupio u skladu sa odredbama člana 370. st. 6 i 7. PKZK-a, izloživši u potpunosti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane i nedokazane. Naveo je razloge na koje se oslonio prilikom rešavanja krivičnopravne stvari, a posebno postojanje krivične odgovornosti optuženog. U obrazloženju presude su u vezi sa događajem izvršenja predmetnog krivičnog dela, navedeni odgovarajući razlozi o svim odlučnim činjenicama ove krivičnopravne stvari, koje kao pravilne uvažava i ovaj sud i ne smatra potrebnim da još jednom vrši ocenu po ovom pitanju. Prvostepeni sud je pravilno ocenio i odbranu optuženog [N.B.], tako da su zaključci prvostepenog suda koji se odnose na odbranu optuženog, po oceni ovog suda, pravilni i zasnovani na zakonu. [...]”

72. Sud, takođe, primećuje da je Apelacioni sud sagledao konkretne navode podnosioca zahteva koji su se, između ostalog, odnosili na (i) pogrešno utvrđeno činjenično stanje jer je presuda zasnovana na glasinama; (ii) činjenicu da je pomaganje u izvršenju krivičnog dela jedan od oblika zajedničkog delovanja – saizvršilaštva krivičnog dela, koje je utvrđeno u konkretnom slučaju; (c) učešće supruge podnosioca zahteva na početnom i drugom ročištu za pretres; (d) povredu načela jednakosti stranaka u krivičnom postupku i (f) odmeravanje visine kazne.
73. Sud ističe i obrazloženje Vrhovnog suda u presudi [Pml. br. 201/2023] od 30. maja 2023. godine, u kome je navedeno da: *“Vrhovni sud Kosova, nakon što je ocenio navode iz zahteva za zaštitu zakonitosti i na osnovu spisa predmeta, nalazi da presude nisu zahvaćene navodnim bitnim povredama odredaba krivičnog postupka pošto su presude sastavljene u skladu sa odredbama krivičnog postupka, a takođe su u presudama data pravna i jasna obrazloženja u vezi sa ocenjenim dokazima, kako onim okrivljujućim, tako i onim oslobađajućim, a na osnovu kojih je doneta odluka o krivici osuđenog. Takođe, ovaj sud nalazi da je drugostepeni sud sagledao sve žalbene navode branioca koji su izneti protiv prvostepene presude, tako da i u ovom pogledu nema bitnih povreda odredaba krivičnog postupka”*.
74. Nadalje, Vrhovni sud je izneo obrazloženje i u vezi sa utvrđivanjem činjeničnog stanja na osnovu izjava svedoka A.B. i M.T., kao i oštećene L.B. U tom obrazloženju, Vrhovni sud je takođe utvrdio da je Apelacioni sud pogrešno okvalifikovao *“pomaganje u izvršenju krivičnog dela kao oblik zajedničkog delovanja-saizvršenja”*, pošto je radnja *“pomaganja”* koju je izvršio podnosilac zahteva, prema ovom sudu, zaista predstavljala element bića krivičnog dela za koje je oglašen krivim. Međutim, isti je smatrao da ovo utvrđenje nižestepenog suda nije otežalo položaj osuđenog i nije uticalo ni na vrstu niti na visinu kazne, zbog čega je i odbio zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva.
75. Sud, na osnovu opštih načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku i koja su prethodno razrađena, podseća da su redovni sudovi, prilikom sagledavanja navoda dotičnih podnosilaca, dužni da daju odgovore, između ostalog, u vezi sa onim navodima koji su suštinski ili odlučujući za okolnosti slučaja.
76. Sud primećuje da su redovni sudovi, u suštini, oglasili podnosioca zahteva krivim za krivično delo *“Omogućavanje prostitucije”* na osnovu iskaza relevantnih svedoka i oštećene. Povodom navoda podnosioca zahteva, odnosno u vezi sa navodom o nerazmatranju navoda odbrane i netačnom izvođenju dokaza, uključujući i iskaze svedoka, Sud primećuje da su isti u dovoljnoj meri sagledani od strane redovnih sudova, koji su objasnili odnos između

predočenih činjenica i primene pravnog osnova na koji su se pozvali, odnosno na koji način one dolaze u međusobnu korelaciju.

77. Na osnovu svoje sudske prakse, Sud ističe da sama činjenica da podnosilac zahteva nije zadovoljan ishodom postupka i sadržajem odluka redovnih sudova, nije dovoljna da se izgradi tvrdnja o ustavnoj povredi. Kada se tvrde takve povrede Ustava, podnosioci zahteva moraju da osiguraju obrazložene navode i ubedljive argumente (vidi slučaj Suda [KI136/14](#), podnosilac *Abdullah Bajqinca*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. februara 2015. godine, stav 33 i KI135/22, podnosilac *Nevruz Berisha*, citiran iznad, para. 55).
78. S obzirom na rečeno, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio navode da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni. Shodno tome, Sud utvrđuje da navodi podnosioca zahteva o povredi člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP, spadaju u kategoriju “nepotkrepljenih ili neobrazloženih” navoda i da se samim tim isti, na ustavnim osnovama, moraju proglasiti očigledno neosnovanim, kako je utvrđeno članom 48. Zakona i tačkom d) stava 1. i stavom 2. pravila 34. Poslovnika.
79. Što se pak tiče sagledavanja konkretnog navoda podnosioca zahteva o odmeravanju visine kazne u suprotnosti sa odredbama KZRK-a o zakonskoj rehabilitaciji, Sud pruža obrazloženje kao u nastavku.
80. Na početku, Sud primećuje da je u vezi sa visinom kazne, Osnovni sud uzeo u obzir kriminalnu prošlost podnosioca zahteva kao ponavljača krivičnih dela, odnosno 4 (četiri) krivična dela prema sledećim krivičnim predmetima: (i) predmet [P. br. 95/13], novčana kazna koja je postala pravosnažna 19. maja 2014. godine za krivično delo iz stava 1. člana 252. (Krađa) Privremenog krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: bivši PKZK); (ii) predmet [PKR. 421/2012] uslovna kazna u trajanju od 1 (jedne) godine ukoliko u roku od 2 (dve) godine ne izvrši drugo krivično delo, koja je postala pravosnažna 9. februara 2019. godine, za krivično delo iz stava 1. člana 201. (Omogućavanje prostitucije) bivšeg PKZK-a; (iii) predmet [P. br. 71/2018], uslovna kazna u trajanju od 3 (tri) meseca ukoliko u roku od 1 (jedne) godine ne izvrši novo krivično delo, koja je postala pravosnažna 12. decembra 2019. godine, za krivično delo iz stava 1. člana 333. (Uništenje ili oštećenje imovine) Krivičnog zakonika 04/L-082 Republike Kosovo; i (iv) predmet [P. br. 446/2021], novčana kazna koja je postala pravosnažna 17. januara 2022. godine, za krivično delo iz stava 1. člana 181. (Pretnja) KZRK-a.
81. U ovom kontekstu, Sud podseća da je u svojoj žalbi od 31. maja 2022. godine, podnosilac zahteva naveo: “Kao otežavajuću okolnost pri oceni visine kazne, sud je uzeo u obzir svoju kriminalnu prošlost, a koja krivična dela bez izuzetka ne proizvode posledice i to uzimajući u obzir član 93. KZRK-a, u kome se kaže da “Pravne posledice osude ne mogu nastati kad se izvršiocu izrekne novčana kazna ili sudska opomena”. Što se pak tiče navedenih uslovnih osuda za mog branjenika, nastupila je zakonska rehabilitacija na osnovu člana 96. st. 2 podstav 2.2 KZRK-a. Prema tome, sva navedena dela ne proizvode nikakve posledice”.
82. Povodom ovog navoda, Sud podvlači obrazloženje Apelacionog suda u kome je navedeno: “[...] prvostepeni sud je pravilno utvrdio i ocenio okolnosti koje utiču na određivanje vrste i visine kazne, dok u gore navedenim žalbama nije predočena nijedna važna i posebna okolnost koja nije ocenjena od strane prvostepenog suda, a koja bi opravdala izricanje neke druge kazne optuženima [...]”. Ovakvo obrazloženje se nastavlja preciziranjem ranijih krivičnih dela koja je Osnovni sud uzeo u obzir pri odmeravanju visine kazne.

83. Nadalje, Sud, takođe, naglašava da ni u zahtevu za zaštitu zakonitosti od 27. aprila 2023. godine, ali ni u dopuni tog zahteva koju je dostavio 12. maja 2023. godine, podnosilac zahteva nije izričito izneo pred Vrhovnim sudom navod o protivzakonitom izračunavanju visine kazne. Shodno tome, Sud primećuje da i u obrazloženju Vrhovnog suda nedostaje objašnjenje u vezi sa ovim pitanjem.
84. U skladu sa opštim načelima koja se odnose na neiscrpljivanje pravnih sredstava u materijalnom smislu, a koja su prethodno razrađena, Sud podseća da kriterijum iscrpljivanja pravnih sredstava, osim (i) iscrpljivanja pravnih sredstava u formalnom smislu, obuhvata i element (ii) iscrpljivanja sredstva u materijalnom smislu, što podrazumeva prijavljivanje ustavnih povreda “u suštini” pred redovnim sudovima, kako bi oni imali mogućnost da spreče i isprave povrede ljudskih prava zaštićenih Ustavom i EKLJP-om (vidi, slučaj Suda [KI71/18](#), podnosilac *Kamer Borovci, Mustafë Borovci i Avdulla Bajra*, citiran iznad, stav 57; slučaj KI119/17, citiran iznad, stav 73; slučaj KI154/17 i KI05/18, citiran iznad, stav 94; i slučaj KI163/18, citiran iznad, stav 61; KI40/20, citiran iznad, stav 67).
85. S obzirom na to da podnosilac zahteva nije izneo ovaj navod pred Vrhovnim sudom, Sud smatra da podnosilac zahteva nije omogućio tom sudu da kao redovan sud sagleda/ispravi, barem u suštini, argument o povredi njegovih prava pri odmeravanju visine kazne za krivično delo za koje je oglašen krivim.
86. Kao rezultat toga, Sud utvrđuje da se navod koji se odnosi na protivzakonito izračunavanje visine kazne mora odbiti kao neprihvatljiv na procesnim osnovama zbog neiscrpljivanja svih pravnih sredstava u materijalnom smislu, kako je propisano stavom 7. člana 113. Ustava, stavom 2. člana 47. Zakona i tačkom b) stava 1. pravila 34. Poslovnika.

Zahtev za uvođenje privremene mere

87. Sud primećuje da podnosilac zahteva traži uvođenje privremene mere, odnosno odlaganje izvršenja njegove kazne.
88. Sud se poziva na član 27. [Privremene mere] Zakona, kojim je predviđeno da:
- “1. Ustavni sud po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke može doneti odluku o primeni privremenim merama u odnosu na neko pitanje koje je predmet postupka, ukoliko su te mere neophodne za otklanjanje rizika ili nepopravljive štete, ili je preuzimanje ovakvih privremenih mera u javnom interesu.*
- 2. Trajanje privremenih mera treba biti opravdano i proporcionalno”.*
89. Sud je u konkretnom slučaju proglasio zahtev neprihvatljivim u skladu sa stavom 2. člana 47. i članom 48. Zakona i tačkama b) i d) stava 1. i stavom 2. pravila 34. Poslovnika.
90. Shodno tome, Sud odbija zahtev za uvođenje privremene mere.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa stavom 7. člana 113. Ustava, članovima 20, 27, 47. i 48. Zakona i tačkama b) i d) stava 1. i stavom 2. pravila 34, tačkom b) stava 2. pravila 45, kao i tačkom b) stava 1. pravila 48. Poslovnika, dana 16. jula 2024. godine:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI, jednoglasno, zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODBIJE, jednoglasno, zahtev za uvođenje privremene mere;
- III. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- IV. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 4. člana 20. Zakona;
- V. Ovo rešenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 5. člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Bajram Ljatifi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani